

Årsrapport for 2020

Partilovnemnda skal bidra i arbeidet med å sikre åpenhet om finansieringen av de politiske partiene i Norge. Arbeidet møtes med forståelse blant de partier og partiledde som selv søker kontakt med Partilovnemnda eller blir gjenstand for kontroll med at reglene er fulgt.

Smitteverntiltakene påvirket også Partilovnemnda og dets arbeid. Utfordringene har latt seg løse gjennom utstrakt bruk av hjemmekontor og ved overgang til nemndsmøter og møter med samarbeidspartnere i digitale kanaler. Godt samarbeid med partifinansieringsenheten ved Statistisk Sentralbyrå og med departementet gjorde det mulig å unngå at lovendringen om forlenget innrapporteringsfrist for partiene skapte vesentlige forsinkelser i Partilovnemndas arbeid med økonomirapportene for 2019.

Antall vedtak om forvaltnings sanksjon i form av formell advarsel eller avkortning av statlig partistøtte fortsetter å synke. Dette kan forstås som uttrykk for partienes vedvarende motivasjon til å følge reglene samtidig som kunnskapen om minstekravene øker.

Samtidig avdekker arbeidet nye spørsmål om forståelsen eller praktiseringen av regelverket. Ved siden av de avklaringer som må foretas som ledd i den ordinære saksbehandlingen, har Partilovnemnda avgitt flere uttalelser om slike spørsmål.

Informasjonen om regelverket og om Partilovnemndas praksis gjøres fortløpende tilgjengelig på www.partilovnemnda.no.

***

1. Administrative forhold

Partilovnemnda er et uavhengig forvaltningsorgan og kan ikke instrueres om sin utøvelse av lovbestemt myndighet. Administrativt er den underlagt Kongen og Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD).

Partilovnemnda skal bidra til å sikre åpenhet om finansieringen av de politiske partiene. Den kontrollerer at partiene overholder reglene i partiloven med tilhørende forskrift, og treffer vedtak om reaksjoner i form av formell advarsel eller avkortning av statsstøtte når det blir avdekket brudd på regelverket, og avgjør klagesaker.

Partilovnemnda oppnevnes for seks år av gangen. I 2020 hadde den følgende medlemmer:

Leder

Professor Eivind Smith (Oslo)

Medlemmer oppnevnt etter forslag fra politiske partier

Lars Arne Ryssdal (Asker)

Geir Helge Sandsmark (Halden)
Anne Tingelstad Wøien (Brandbu)

Andre medlemmer

Avdelingsdirektør Hege Fjellheim (Karasjok)
Professor Tina Søreide (Bergen)

2. Partilovnemndas adresse, sekretariat og hjemmeside

Statsforvalteren i Vestland var postmottak og utførte arkivtjenester mv. for Partilovnemnda. Sekretariatsleder Daniel Giske har imidlertid kontor i lokalene til Kommunal- og moderniseringsdepartementet i Oslo. Informasjon om regelverk og praksis er tilgjengelig på nettstedet www.partilovnemnda.no, som blir kontinuerlig oppdatert.

3. Nemndsmøter

I 2020 hadde Partilovnemnda møter 20. mars, 12. juni, 15. oktober og 10. desember. Alle møtene ble gjennomført digitalt.

Som i tidligere år ble Partilovnemndas vedtak enten ferdigstilt i møte eller på grunnlag av sirkulasjon av utkast med nødvendig underlagsmateriale per e-post.

4. Vedtakssaker mv.

Ifølge [partiloven](#) § 24 nr. 2 har Partilovnemnda følgende oppgaver:

- a) tolke reglene i partiloven og i forskrift gitt med hjemmel i loven
- b) kontrollere at finansieringsbestemmelsene i loven overholdes
- c) fatte vedtak om bruk av administrative sanksjoner og inndragning
- d) avgjøre klager over vedtak om registrering, jf. § 8
- e) avgjøre klager over vedtak om tildeling av statlig støtte, jf. § 15

Den videre fremstillingen organiseres med utgangspunkt i denne oppregningen.

4.1 Tolkingsuttalelser og avklaringer

Oppgaven med å tolke reglene i partiloven og i forskrift gitt med hjemmel i loven kommer til uttrykk gjennom formelle uttalelser om bestemte punkter i lov eller forskrift. Når det er naturlig sett i lys av hvordan spørsmålet har kommet opp, vil uttalelsene ha en bestemt adressat, ellers distribueres de utelukkende gjennom www.partilovnemnda.no. I alle tilfeller vil departementet og sentralpartiene bli underrettet direkte.

Det forekommer også at mediasaker, tips eller andre henvendelser som ikke gir grunnlag for å treffe formelle vedtak, etter Partilovnemndas syn skaper behov for mer generell avklaring av hvordan regelverket skal forstås. Også slike uttalelser kan være av generell interesse.

Det er dessuten grunn til å minne om at alle Partilovnemndas ordinære vedtak vil måtte bygge på tolkning av regelverket. I saker der spørsmålet kan være tvilsomt eller har budt på

diskusjon, vil de sentrale elementene i begrunnelsen for Partilovnemndas vedtak, i praksis fungere på omtrent samme måte som en tolkningsuttalelse.

I 2020 ga Partilovnemnda én formell tolkningsuttalelse og en generell avklaring om hvordan regelverket skal forstås. Den følgende omtalen av disse sakene gir ikke et fullstendig bilde av de problemstillingene som behandles, Partilovnemndas syn eller de praktiske konsekvenser det kan ha for de berørte partiene. Et fullstendig bilde trer bare frem ved å sette seg inn i vedkommende uttalelse (se henvisningene i teksten nedenfor).

4.1 a) Tolkningsuttalelser (§ 24 nr. 2 bokstav a)

Tolkningsuttalelse 28. mai 2020. Om bidrag til politiske partier: Verdien av naturalytelser i form av reiser, seminarer middager mv. skal regnskapsføres og rapporteres.

[Tolkningsuttalelsen](#) klargjør at partilovens regler om regnskapsføring, rapportering mv. av bidrag gjelder ikke bare for bidrag i form av penger, men også bidrag i form av reiser, seminarer, middager mv. som betales av andre enn partiet selv (naturalytelser). Uttalelsen gjennomgår en rekke spørsmål som anvendelsen av bestemmelsene i § 18 fjerde ledd og § 19 tredje-femte ledd kan reise i relasjon til reglene om bokførings- og regnskapsplikt, årlige økonomirapporter og særskilt innberetning av bidrag i valgår. Mye taler for at slike spørsmål er av stor praktisk betydning for en rekke partier og partiledde.

Uttalelsen ble avgitt i forlengelsen av Partilovnemndas vedtak rettet til tre ungdomspartier som hadde mottatt naturalytelser fra prosjektorganisasjonen NorthConnect, som eies av tre kommunalt eide kraftselskaper (Lyse, Agder Energi og E-CO Energi) samt det svenske statlige Vattenfall (se www.partilovnemnda.no, vedtak i 2020), jf. partil. § 17 a andre ledd bokstav b).

4.1 b) Avklaringer

Avklaring av 20. april 2020. Skulle økonomisk støtte til «Sørlandsnyhetene» ha vært innrapportert som bidrag til Demokratene i Kristiansand?

Denne [avklaringen](#) springer ut av en henvendelse om hvorvidt støtte til facebook-siden «Sørlandsnyhetene» måtte regnes som bidrag som partiet Demokratene i Kristiansand skulle ha innrapportert i samsvar med reglene i partiloven, særlig § 18 fjerde ledd om bidrag i valgår (frem til siste fredag før valget). Det var i og for seg sannsynlig at virksomheten på den aktuelle facebook-siden kunne ha påvirket valgutfallet i kommunen. Men siden støtten ikke var gitt direkte til partiet, men til et sosialt medium som henvendte seg til alle og formidlet innlegg som reflekterte synspunktene til flere partier, kom Partilovnemnda frem til at støtten ikke kunne regnes som et bidrag som skulle ha vært innrapportert.

Uttalelsen minner om at det er mange organisasjoner, nettsider mv. driver virksomhet som kan påvirke valgutfallet, uten at den fanges inn av bestemmelsene i partiloven slik de nå lyder. Utviklingen i sosiale medier vil antagelig øke betydningen av slik virksomhet, og Partilovnemnda nevner behovet for å utrede om regelverket i større grad enn i dag bør favne «politisk» virksomhet som skjer utenfor de politiske partiene.

4.2 Kontroll med at finansieringsbestemmelsene i loven overholdes (§ 24 nr. 2 bokstav b)

I praksis utøves denne kontrollen i særlig grad gjennom arbeidet med henvendelser mv. som blant annet kan gi grunnlag for tolkningsuttalelser mv. (se pkt. 4.1), vedtak om sanksjoner (se pkt. 4.3) og Partirevisjonsutvalgets rutinekontroller i mellomvalgår (se pkt. 5.1).

4.3 Vedtak om formell advarsel eller avkortning av partistøtte i kjølvannet av SSB-rapporten «Partifinansiering – regnskapsåret 2019» (§ 24 nr. 2 bokstav c)

På grunn av den ekstraordinære situasjonen under covid 19-epidemien ble partiloven endret slik at partienes frist for å innrapportere sin økonomi i 2019, forlenget til 15. september 2020. Dette skapte en tilsvarende forskyvning i innarbeidete rutiner, blant annet slik at Partilovnemnda først 5. november mottok den endelige SSB-rapporten «Partifinansiering – regnskapsåret 2019» (jf. partiloven § 22).

Ulempen ble likevel avdempet ved at Partilovnemnda 23. september 2020 mottok en midlertidig oversikt over rapporteringsstatus per 23. september, dvs. én uke etter rapporteringsfristens utløp. Dette gjorde det mulig starte arbeidet med å varsle de aktuelle partier og partiledde om mulig vedtak om forvaltningssanksjon i god tid før den endelige SSB-rapporten ble offentliggjort.

Antall rapporteringspliktige partier og partiledde i 2019 var beregnet til 3 152, fordelt på 19 registrerte partier. Den midlertidige oversikten fra SSB viste blant annet at 102 partier og partiledde ikke hadde rapportert for regnskapsåret 2019 innen 23. september, dvs. én uke etter fristens utløp.

Resultatene av Partilovnemndas arbeid på grunnlag av rapporteringsstatus kan sammenfattes slik:

- 15 av de 102 sakene ble avsluttet uten vedtak om sanksjon. Dette skyldtes som regel at partiet var nedlagt før 2019 uten at dette var fanget opp i Partiportalen.no. I de fleste av disse saker er nedleggelsen blitt dokumentert eller sannsynliggjort på vegne av partiledde selv som svar på Partilovnemndas varsel om mulig vedtak.
- 17 av de 102 partier som ikke hadde levert pr 23. september, oppfylte sin plikt til å innrapportere før offentliggjøringen av SSB-rapporten 5. november og bidro dermed til å sikre at rapporten ga et best mulig bilde av partienes økonomi i 2019. I disse sakene traff Partilovnemnda vedtak om formell advarsel. Et slikt vedtak innebærer at nye lovbrudd i løpet av de følgende to årene kan bli sanksjonert strengere enn det som ellers ville ha vært tilfellet, f.eks. avkortning i stedet for formell advarsel. Advarslene vil bli fulgt opp ved hjelp av et særskilt register.
- Noen av disse 17 partileddene var berørt av fylkes- og kommunereformen. På samme måte som i de tre foregående år fikk de derfor en ny mulighet til å innberette sin økonomi og dermed unngå vedtak om avkortning.
- Selv om Partilovnemndas vedtak ikke kan påklages, vil et parti eller partiledde som ønsker det, i praksis få en ny vurdering etter reglene i forvaltningsloven § 35. To partier benyttet seg av denne muligheten. For Partiet De Kristne Stryn ble vedtaket om avkortning omgjort til vedtak om formell advarsel.
- For de gjenværende 70 sakene traff Partilovnemnda høsten 2020 eller vinteren 2021 endelig vedtak om avkortning. Siden Partilovnemnda ikke har praktisk mulighet til å kreve tilbake støtte som allerede er utbetalt («inndragning»), vil slike vedtak som

regel bli gjennomført ved at det ikke blir utbetalt statlig partistøtte i første kalenderår etter at lovbruddet er konstatert (vedtak som følge av manglende økonomirapport for 2019 blir effektuert i 2021, osv.).

- Erfaringsmessig vil noen av de partiledene som ikke har rapportert, i realiteten ikke lenger være i virksomhet. I slike tilfeller vil vedtak om avkortning bare unntaksvis ha praktisk betydning. Et standardavsnitt i teksten til vedtakene om avkortning gjorde det derfor klart at vedtaket ble truffet for å markere alvorret i å ikke oppfylle plikten til å levere økonomirapport, en plikt som består så lenge partiledet ikke er formelt avvirket. Dessuten blir kopi av vedtakene sendt til vedkommende fylkes- eller nasjonalparti. Dette bidrar ikke bare til å gjøre dem kjent med partiets evne til å oppfylle partilovens krav, men kan også fungere som oppfordring til å spre kunnskap om regelverket.

4.4 Vedtak om avkortning pga manglende økonomirapport for 2019

Partilovnemndas traff endelig vedtak om avkortning av den statlige partistøtten i 2021 for følgende 70 partiled:

Arbeiderpartiet (2):

Bø Arbeiderparti

Værøy Arbeiderparti

Demokratene i Norge (9):

Demokratene i Eigersund

Demokratene i Norge Hedmark

Demokratene i Norge Nesodden Lokallag

Demokratene i Norge Sandnes Lokallag

Demokratene i Norge Stavanger Lokallag

Demokratene i Norge Tønsberg Lokallag

Demokratene i Norge Vestfold Fylkeslag

Demokratene Lillestrøm

Demokratene Nittedal

Helsepartiet (1):

Helsepartiet Træna

Høyre (6):

Moskenes Høyre

Vang Høyre i Oppland

Våler Høyre i Hedmark

Etnedal Høyre

Hjartdal Høgre

Høyre Fyresdal

Kristelig Folkeparti (1):

Osen KrF

Kystpartiet (13):

Kystpartiet Alta
Kystpartiet i Fredrikstad
Kystpartiet i Høyanger
Kystpartiet i Kvæningen
Kystpartiet i Nord- Trøndelag
Kystpartiet i Sandefjord
Kystpartiet i Skjervøy
Kystpartiet i Sogn og Fjordane
Kystpartiet i Vardø
Kystpartiet i Vest- Agder
Kystpartiet i Sør- Trøndelag
Kystpartiet Ungdom i Akershus
Kystpartiet Ungdom i Østfold

Miljøpartiet De Grønne (2):

Miljøpartiet De Grønne Eidskog
Miljøpartiet De Grønne Nordre Land

Partiet De Kristne (5):

Partiet De Kristne Austevoll
Partiet De Kristne Gildeskål
Partiet De Kristen Meløy
Partiet De Kristne Tromsø
Partiet De Kristne Vefsn

Pensjonistpartiet (1):

Sarpsborg Pensjonistparti

Rødt (5):

Rødt Balsfjord
Rødt Eidsvoll
Rødt Elverum
Rødt Jevnaker
Rødt Måsøy

Sosialistisk Venstreparti (3):

Smøla SV
Meløy SV
Holtålen SV

Venstre (22):

Birkenes Venstre
Bykle Venstre
Etnedal Venstre
Flatanger Venstre
Froland Venstre

Gjerstad Venstre
 Guovdageaidnu Kautokeino Venstre
 Hammerfest Venstre
 Høylandet Venstre
 Ibestad Venstre
 Iveland Venstre
 Kvinesdal Venstre
 Hole Venstre
 Venstre Hattfjelldal
 Venstre Ørland
 Ørland Venstre
 Skånland Venstre
 Tranøy Venstre
 Narvik Venstre
 Nome Venstre
 Ringebu Venstre
 Vestre Slidre Venstre

4.5 Saker om innrapportering av bidrag i valgåret 2019 (§ 24 nr. 2 bokstav c)

Arbeidet med å følge opp brudd på fristen for særskilt innberetning av bidrag over 10.000 kroner mellom 1. januar og siste fredag før valget i 2019, jf. partiloven § 18 nr. 4, avsluttes normalt i løpet av valgåret. Av ulike årsaker ble to saker likevel ferdigbehandlet først i 2020 (se www.partilovnemnda.no, vedtak 2020).

4.6 Klagesaker (§ 24 nr. 2 bokstav d og e)

Partilovnemnda mottok ingen klager over vedtak om registrering i partiregisteret (partil. § 8) eller om avslag på søknad om statsstøtte (partil. § 15) i 2020.

5. Utviklingen i antall avkortninger og i avkortet beløp

Tabell 1

År	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Antall vedtak om avkortning	220	178	148	103	132	70

Tabellen viser antall vedtak om avkortning som følge av manglende økonomirapport for det nærmest foregående år (vedtak i 2020 gjelder manglende rapport for 2019, osv.). Dette innebærer at noen av de vedtakene som er oppgitt for 2020, i realiteten kan være truffet i begynnelsen 2021, osv.

Den klare tendensen er at antall vedtak går ned som følge av tilnærmet total overgang til digital rapportering og stadig færre avvik.

Tallet for 2019 må forstås i lys av at Partilovnemnda unnlot å treffe vedtak om avkortning for 42 partiledde som (ut fra visse kriterier) så ut til å være inaktive eller nedlagt. I stedet ble Fylkesmannen i Sogn og Fjordane (som utbetalingsinstans) informert om at disse partileddene ikke oppfylte minstekravene for støtte. Hadde Partilovnemnda i stedet truffet avkortningsvedtak, ville antall slike vedtak i 2019 blitt (103+42=) 145.

Tabell 2

År	2016	2017	2018	2019	2020
Samlet avkortning i kr.	1 427 463	1 002 901	2 576 537	570 946	943 225

Tabellen viser summen av avkortede beløp per kalenderår uten hensyn til begrunnelse (manglende økonomirapport, manglende innrapportering av bidrag i valgår, andre avvik).

Også for faktisk avkortede beløp er tendensen nedadgående, men med større svingninger som følge av at tabellen omfatter flere typer av vedtak enn tabell 1.

6. Annen virksomhet

6.1 Rutinekontroll i mellomvalgår

Partilovnemnda ga 25. september 2020 Partirevisjonsutvalget (PRU) et nærmere presisert oppdrag om å gjennomføre rutinekontroll og veiledning i mellomvalgåret 2020, jf. partiloven § 24 nr. 5. Kontrollen skal først og fremst skje på grunnlag av partienes bokføring, regnskap og økonomirapport for 2019.

Oppdraget omfatter 35 partier og partiledde, dvs. noe mer enn 1 % av populasjonen. Utvalget er rent tilfeldig etter partipolitiske kriterier. For øvrig er utvalgskriteriene noe justert med sikte på å øke den samfunnsmessige effekt av denne ressursbruken. Justeringen innebærer at andelen kommunepartiledde, som ofte er små eller uten særlig aktivitet, er redusert for å gi plass til en større andel kontrollobjekter på fylkes- og sentralnivå.

Kontrollen utføres som regel på basis av dokumenter, men slik at ett større parti(ledd) er utpekt som gjenstand for stedlig kontroll.

Endelig rapport vil bli oversendt departementet og gjort tilgjengelig på [Partirevisjonsutvalget \(partilovnemnda.no\)](http://Partirevisjonsutvalget(partilovnemnda.no)) så snart den er mottatt av Partilovnemnda. I samsvar med praksis vil Partilovnemnda informere alle registrerte politiske partier om rapporten og om sentrale læringspunkter, og rapporten vil bli fulgt opp overfor det enkelte parti eller partiledde som har vært gjenstand for kontroll.

6.2 Deltakelse på møter mv.

Partilovnemndas leder og sekretariatsleder deltok i faggruppemøte med representanter for departementet, Fylkesmannen i Vestland og SSB på Thon Hotell Arena, Lillestrøm, 21.-22. januar 2020. De deltok også i digitalt faggruppemøte 28. april, 1. september og 7. desember 2020.

På grunn av covid-19 epidemien ble de regionale informasjonsmøtene for de politiske partiene som normalt holdes om høsten, utsatt til våren 2021. Møtene inneholder presentasjoner fra departementet, SSB, Fylkesmannen i Vestland og Partilovnemnda.

Oslo, 21. april 2021

For Partilovnemnda

Eivind Smith
Leder

Daniel Giske
Sekretariatsleder

